

Autor: Katarzyna Ciepłińska-Olejnik

Temat lekcji: **MOWA NIENAWIŚCI W CZERWIEC I DZISIAJ.**

1. INFORMACJE WSTĘPNE

Scenariusz jest przeznaczony do realizacji w szkole ponadgimnazjalnej i liceum 4-letnim na lekcji wiedzy o społeczeństwie. Zadania zostały przygotowane w taki sposób, aby ułatwić uczniom zwiedzanie i zrozumienie kolejnych elementów ekspozycji „**Nieukończony** życia”. Zajęcia edukacyjne przeprowadzamy po wstępnym zwiedzaniu, ponieważ niezbędne jest wykorzystanie materiału wystawy przy realizacji kolejnych zadań przydzielanych uczniom. Warsztaty przeprowadzamy w sali dydaktycznej na terenie ekspozycji, w której część poleceń uczniowie wykonują stacjonarnie lub rozchodzą się po przydzieleniu zadań celem ich realizacji w oparciu o materiał wystawowy, a następnie wracają omówić rezultaty pracy w grupach.

Scenariusz jest propozycją zajęć warsztatowych, a jego poszczególne elementy można modyfikować celem dostosowania ich do odbiorców lub potrzeb nauczyciela.

2. POZIOM EDUKACYJNY

klasa II liceum 3-letniego,
klasa I liceum 4-letniego.

3. CZAS TRWANIA LEKCJI: 2 × 45 minut

4. ODNIESIENIE DO PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Etap kształcenia: III – zakres rozszerzony:

Cele kształcenia: I.1, II.2,4, III.5, 6, IV.1,2,3

Treści nauczania: I.4),6), V.8), V.12), VI.16), VIII.18), XIII.13)

Etap kształcenia IV – zakres rozszerzony

Cele kształcenia: I, II

Treści nauczania: 4.4), 6.5), 7.5), 13.1), 14.1),2),7), 16.5),7), 22.2), 36.4), 40.5)

5. CELE OPERACYJNE LEKCJI

Uczeń:

- definiuje pojęcie mowy nienawiści,
- wskazuje przykłady mowy nienawiści w różnych okresach historycznych: XX-lecie międzywojenne, lata 90-te, XXI wiek,
- rozpoznaje skutki mowy nienawiści i sposobów jej zwalczania,
- analizuje wpływ reżimu totalitarnego na losy ludności cywilnej,
- porównuje przykłady mowy nienawiści z różnych okresów historycznych,
- wykorzystuje materiały źródłowe do tworzenia narracji historycznej,
- wykorzystuje nabytą wiedzę do tworzenia nowej informacji
- analizuje teksty źródłowe i zdjęcia, wskazując związki przyczynowo skutkowe,

6. METODY I FORMY PRACY

rozmowa nauczająca,
dyskusja,
praca w grupach,
burza mózgów,
analiza tekstów źródłowych,
analiza źródeł ilustracyjnych.

7. STRUKTURA LEKCJI

Część organizacyjna lekcji (5 minut)

Przedstawienie założeń merytorycznych zajęć – przekazanie uczniom materiałów pomocniczych.

Nauczyciel wyjaśnia, że w trakcie warsztatów uczniowie zajmą się problemem mowy nienawiści i jej tragicznych skutków w postaci ludobójstwa ze szczególnym uwzględnieniem polityki III Rzeszy wobec Żydów w XX-leciu międzywojennym i Holokaustu oraz konfliktu Hutu – Tutsi w Rwandzie.

CZEŚĆ I – wstęp (15 minut)

Praca w 5 grupach

1. Uczniowie w grupach wypisują na żółtych samoprzylepnych karteczkach skojarzenia do pojęcia: mowa nienawiści. Następnie umieszczają je w wyznaczonym, widocznym dla wszystkich miejscu.
2. Uczniowie otrzymują definicje, które mają dopasować do pojęć: mowa nienawiści, stereotyp, przemoc, dyskryminacja, przemoc, uprzedzenie, ksenofobia, rasizm, szowinizm, przestępstwo nienawiści, antysemityzm (definicje w załączniku nr1).
3. Uczniowie wymieniają w formie burzy mózgów grupy społeczne, które dotknęła w przeszłości bądź nadal dotyka mowa nienawiści.

CZEŚĆ II (45 minut)

Praca w 5 grupach

1. Uczniowie otrzymują fragment tekstu „*Antysemityzm nie jest poglądem*” (załącznik nr 2). Na jego podstawie odpowiadają w grupach na pytanie:

A. Wyjaśnij, na czym polegają niebezpieczeństwa wynikające z mowy nienawiści?

Uczniowie tworzą wspólny katalog zagrożeń, a następnie wracają na wystawę celem odnalezienia przykładów zaistnienia w praktyce wymienionych niebezpieczeństw.

Po powrocie grupy otrzymują piramidę nienawiści Gordona Allport'a (załącznik nr 3) i dopasowują do niej fakty poznane w trakcie zwiedzania ekspozycji.

Następnie w oparciu o wiedzę własną i podany fragment tekstu odpowiadają w grupach na pytanie:

B. Rozstrzygnij, czy fakty przedstawione na wystawie to skutek „gorącej” czy „chłodnej” mowy nienawiści? Odpowiedź uzasadnij.

CZEŚĆ III (15 minut)

Praca w 5 grupach

Każda grupa otrzymuje wybrany fragment tekstu Aleksandry Spsychalskiej „*Mechanizmy zbrodni ludobójstwa na przykładzie Rwandy*” (załącznik nr 3).

Na ich podstawie i w oparciu o wiedzę własną grupy wykonują polecenie:

- A. Wskaż podobieństwa w mowie nienawiści stosowanej wobec Żydów w III Rzeszy i wobec Tutsi w Rwandzie w 1994 roku.**
- B. Wyjaśnij, o czym świadczą wymienione analogie.**

CZEŚĆ IV (10 minut)

Uczniowie wymieniają przykłady mowy nienawiści we współczesnym świecie oraz obszary, w których mowa nienawiści występuje najczęściej.

PROPONOWANE ZADANIE DOMOWE:

Wskaż sposoby przeciwstawiania się i zwalczania mowy nienawiści we współczesnym świecie.